

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

o kontrole realizácie záverečnej skúšky v strednej odbornej škole v školskom roku 2012/2013 v SR

Cieľom inšpekcie bolo zistiť stav pripravenosti a realizácie záverečných skúšok, úroveň spolupráce medzi školami, stavovskými a profesijnými organizáciami a overiť dodržiavanie právnych predpisov pri konaní záverečnej skúšky v stredných odborných školách (SOŠ).

Základné údaje

Prípravu a priebeh záverečných skúšok kontrolovala Štátna školská inšpekcia v 26 učebných odboroch (UO) v 25 SOŠ, čo je 5,3 % z celkového počtu škôl, z toho v 1 cirkevnej a 2 súkromných.

Tabuľka 1: Počet kontrolovaných SOŠ podľa krajov, zriaďovateľov a vyučovacieho jazyka

Kraj	Počet kontrolovaných škôl			z toho škôl s VJS/VJN a VJN	Spolu
	štátne	cirkevné	súkromné		
Bratislavský	2	-	-	-	2
Trnavský	1	-	1	-	2
Nitriansky	2	1	-	2	3
Trenčiansky	6	-	-	-	6
Banskobystrický	3	-	-	-	3
Žilinský	3	-	1	-	4
Prešovský	3	-	-	-	3
Košický	2	-	-	-	2
Spolu	22	1	2	2	25

Analýza zisteného stavu

Prípravenosť školy na záverečnú skúšku

Vo všetkých kontrolovaných školách bolo vymenovanie predsedov skúšobných komisií a zloženie skúšobných komisií v súlade s právnym predpisom. Riaditelia škôl vymenovali v stanovenom termíne stálych členov skúšobnej komisie (podpredsedovia a triedni učitelia), ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady a mali požadovanú prax.

Stavovské organizácie a profesijné organizácie nedelegovali na 15 škôl svojich zástupcov za stálych členov skúšobnej komisie. Delegovaní zástupcovia stavovských organizácií alebo profesijných organizácií boli vymenovaní včas a vymenovacie dekréty a harmonogramy záverečných skúšok im boli zaslané v súlade s právnym predpisom s výnimkou školy, v ktorej riaditeľ zástupcovi stavovskej organizácie nedoručil vymenovací dekrét a harmonogram záverečnej skúšky mu odoslal po termíne. V inej škole vymenovací dekrét nebol vydaný vzhľadom na neskoré delegovanie zástupcu stavovskej organizácie. Dekrét nebol pre krátkosť času do konania záverečnej skúšky vydaný ani zástupkyňi stavovskej organizácie z dôvodu náhrady za pôvodne včas vymenovanú delegátku, pričom náhradníčka neabsolvovala špeciálnu odbornú prípravu pre člena skúšobnej komisie. Termín vymenovania delegovaného zástupcu stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie nebol dodržaný aj v ďalšej škole. Harmonogram záverečnej skúšky bol po termíne zaslaný aj v inej škole. Riaditelia 4 škôl Trenčianskeho kraja sami iniciovali vyslanie zástupcov stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie, v 2 z týchto škôl mohli včas vymenovať ich

zástupcov za stálych členov skúšobnej komisie a v 1 škole tak urobili po zákonom stanovenom termíne. Činnosť týchto zástupcov však bola formálna. Zástupcovia stavovskej alebo profesijnej organizácie sa okrem praktickej časti záverečnej skúšky zúčastnili ústnej časti, len v troch školách sa zúčastnili aj písomnej časti.

Vymenovanie odborníkov z praxe za členov skúšobnej komisie sa realizovalo na základe ich odbornej spôsobilosti pre príslušný odbor a súhlasu predsedov skúšobnej komisie v 5 školách. Riaditeľ 1 školy vymenoval v rozpore s platným právnym predpisom odborníkov z praxe za stálych členov skúšobnej komisie zastupujúcich stavovské alebo profesijné organizácie, ktorých organizácie nevyslali.

Témy na písomnú, praktickú a ústnu časť záverečnej skúšky pre jednotlivé UO boli včas pripravené aj s uvedenými učebnými pomôckami a riaditelia škôl ich schválili v zmysle platných školských predpisov. Riaditelia 8 škôl neoslovili príslušnú stavovskú alebo profesijnú organizáciu, aby sa vyjadrili k obsahu jednotlivých častí záverečnej skúšky. Napriek doručeniu tém záverečnej skúšky z 2 škôl v Nitrianskom kraji sa k nim stavovská organizácia nevyjadrila (Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora a Regionálna komora Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory). Po stanovenom termíne témy záverečnej skúšky predložili na vyjadrenie stavovskej organizácii riaditelia 2 škôl a riaditeľ 1 školy v Žilinskom kraji okrem nedodržania termínu predložil témy, ktoré neboli rozčlenené na príslušné časti a neobsahovali test na písomnú časť.

Priebeh a organizácia záverečnej skúšky

Záverečné skúšky prebiehali na všetkých kontrolovaných školách v riadnom skúšobnom období podľa vypracovaných harmonogramov v stanovenom poradí jednotlivých častí a pri dodržaní dĺžky ich trvania a počtov žiakov skúšaných v jeden deň v súlade s vyhláškou o ukončovaní štúdia. Písomná časť záverečnej skúšky pozostávala z testov s počtom úloh stanoveným vyhláškou. Na korektnosť vypracovania úloh dohliadali skúšobné komisie. Ojedinele písomná časť prebiehala v nie celkom vyhovujúcich priestoroch, kde nebolo možné všetkých žiakov posadiť za stôl osobitne. Témy praktickej časti záverečnej skúšky tvorili charakteristické činnosti, na ktoré sa žiaci pripravovali počas štúdia. Praktická časť bola organizovaná vo vhodne zariadených priestoroch, žiaci mali k dispozícii dostatok pomôcok a nástrojov, materiálov a surovín. Záverečné skúšky prebiehali individuálnou alebo skupinovú formou v závislosti od charakteru prác, ktoré žiaci vykonávali. V ústnej časti záverečnej skúšky žiaci odpovedali na zadania na základe predchádzajúcej písomnej prípravy.

Žiakom so zdravotným znevýhodnením predsedovia skúšobných komisií primerane predĺžili čas niektorých alebo všetkých častí záverečnej skúšky podľa odporúčania odborníkov vyplývajúcich z ich pedagogickej dokumentácie a bolo im umožnené využívať kompenzačné prostriedky. V prípade potreby konali záverečnú skúšku v samostatnej miestnosti s pomocou školskej špeciálnej pedagogičky a osobného asistenta (2 žiaci so závažným postihnutím horných a dolných končatín).

Predsedovia skúšobných komisií kontrolovali prípravu a priebeh záverečných skúšok, riadili prácu skúšobných komisií pri oprave testov písomnej časti, koordinovali činnosť jej členov a hodnotenie žiakov. V prípade odôvodnenej neprítomnosti ich plnohodnotne nahradili podpredsedovia skúšobných komisií.

Zástupcovia stavovských organizácií alebo profesijných organizácií vo väčšine škôl, na ktoré boli vyslaní, pôsobili aktívne, kládli žiakom otázky a podieľali sa na hodnotení. K príprave a priebehu záverečných skúšok vyslovili v dotazníkoch zadaných Štátnou školskou inšpekciou kladné hodnotenie, vyzdvihli dobrú prípravu praktickej časti. Možnosť klásť otázky a hodnotiť žiakov nevyužila zástupkyňa stavovskej organizácie v 1 škole v Nitrianskom kraji.

Odborníci z praxe kládli žiakom doplňujúce otázky, klasifikácie sa v súlade so zákonom nezúčastňovali.

Členovia skúšobných komisií zabezpečili pokojnú a priaznivú atmosféru, skúšanie malo väčšinou formu riadeného rozhovoru, otázky boli formulované zrozumiteľne, skúšajúci dbali na súvislé a odborné vyjadrovanie, žiakov viedli k argumentácii, využitiu vlastných poznatkov z praktického vyučovania a k uplatňovaniu poznatkov z medzipredmetových vzťahov. Žiaci v praktickej časti prezentovali primerané zručnosti a priemerné vedomosti v ústnej časti záverečnej skúšky, kde mali často problém so súvislým a uceleným jazykovým prejavom.

Hodnotenie žiakov bolo objektívne, školy postupovali podľa vopred určených kritérií. Celková klasifikácia záverečnej skúšky vychádzala z hodnotenia jednotlivých častí a výsledkov žiakov počas štúdia.

Iné zistenia

V UO kaderník sa v 3 školách počas záverečnej skúšky postupovalo podľa tém a testov, ktoré pripravil Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV) v rámci experimentálneho overovania jednotnej záverečnej skúšky. Písomná časť obsahovala úlohy testu, odpovedňové hárky a kľúč správnych odpovedí. Absentoval názov a počet tém a v pokynoch pre žiakov čas, ktorý mali k dispozícii na vypracovanie úloh testu. Súčasťou praktickej časti bol zoznam výkonových kritérií a tabuľka prevodu získaných bodov na známky. K ústnej časti boli tiež spracované výkonové kritériá. Prítomná pracovníčka ŠIOV-u, ktorá bola jednou z riešiteľiek koncepcie jednotnej záverečnej skúšky, akceptovala návrh školskej inšpektorky vytvoriť dva varianty testov z dôvodu väčšej objektívnosti záverečnej skúšky.

Pri kontrole pedagogickej dokumentácie žiaka so zdravotným znevýhodnením konajúcim záverečnú skúšku v I SOS v Trenčianskom kraji sa zistilo, že škola pri prijímaní nerešpektovala zdravotné požiadavky na uchádzača určené v štátnom vzdelávacom programe a v škole študuje aj v nižších ročníkoch 5 žiakov s vážnymi poruchami pohybového aparátu, resp. vážnymi poruchami zraku.

V 3 školách konali záverečnú skúšku 3 žiaci štúdia jednotlivých predmetov.

Záver

Záverečné skúšky boli pripravené a realizované na väčšine škôl v súlade s právnymi predpismi. Práca predsedov, podpredsedov a členov skúšobných komisií bola efektívna a klasifikácia žiakov objektívna. Nedostatkom bolo vyslanie zástupcov stavovských alebo profesijných organizácií na malý počet škôl (40 %), nedoručenie alebo neskoré doručenie tém záverečnej skúšky na vyjadrenie stavovským alebo profesijným organizáciám a nevymenovanie alebo neskoré vymenovanie delegovaných zástupcov stavovskej alebo profesijnej organizácie za stáleho člena skúšobnej komisie. Ojedinele sa vyskytlo aj neskoré zaslanie harmonogramu skúšok. Výzva 4 riaditeľov škôl na vyslanie zástupcov stavovských alebo profesijných organizácií bola hodnotená kladne.

Výrazne pozitívne zistenia

- práca predmetových a skúšobných komisií pri príprave a realizácii záverečných skúšok
- overovanie jednotnej záverečnej skúšky v odbore kaderník pripravené Štátnym inštitútom odborného vzdelávania

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- účasť zástupcov stavovských a profesijných organizácií a ich aktívna činnosť počas záverečných skúšok
- doručovanie tém záverečných skúšok stavovským alebo profesijným organizáciám na vyjadrenie
- vyjadrovanie sa stavovských alebo profesijných organizácií k témam záverečných skúšok

Odporúčania a podnety

stavovským organizáciám

- uplatňovať právnym predpisom umožnené delegovanie zástupcov za stálych členov skúšobných komisií na záverečných skúškach a tým spolupôsobiť na zvyšovanie kvality prípravy žiakov na povolanie